

Bevattnings- & blandade tips

Från Enskede gårds koloniträdgårdars miljödiplomerings- och odlingscirkel träff nr-6/2019
(reviderad 20-06-30 AIS)

Hushåll med vattnet och vattna klokt – använd vattnet rätt för växternas skull – några tips:

- Vattna när det regnar, vattnet tränger ner bättre när kapillärerna är "öppna"
- Vattna med vattenkanna, droppbevattning eller slang med duschmunstycke (ej spridare)
- Vattna hellre mycket och sällan än lite och ofta, då tränger vattnet ner på djupet, till rötterna
- Vattna helst på morgonen, inte mitt på dagen (läs på om "klyvöppningar") helst inte kvällstid (kan orsaka snigelproblem)
- Vattna helst med tempererat vatten
- Vattna med regnvatten, skaffa egen regntunna och samla eget regnvatten
- Använd bl.a täckodling för att spara vatten.

Följande texter är från en utställning på Skansen 2013:

Bevattnings- och gödningsvatten förr & nu (Källa: Skansen 2013)

Man sparade på vattnet, inget fick gå förlorat, men viktigt att dränera. Var dag inspekterade man trädgården.

Grundregel: Vattna ordentligt, men inte för ofta. Det skulle helst se ut som om hela trädgårds-sängen höll på att drunkna. När vattnet sugits upp vattnade man igen 2-3 gånger. Efter det kunde man vänta några dagar innan ny vattning. Växterna behöver lära sig att klara sig själva i så stor utsträckning som möjligt.

Regnvatten samlades alltid i trädgården. Det var mjukt, rent och kalkfritt och passade de flesta växter väl. Vattentunnorna var trädgårdens reservoarer, de stod utställda på många ställen och fylldes på. Ett lock på tunnans förhindrad för snabb avdunstning och att skräp och frön föll i vattnet. Hus i trädgården hade hängrännor och stuprör som ledde ner regnvattnet i olika behållare.

På krukorna knackade man med en träpinne för att höra om de behövde vatten. Ju högre upp i diskanten och ju mer ljud en kruka gav, desto torrare var den. Ett dovt, mulligt ljud betydde väl vattnad. Krukade skott utomhus skulle alltid stå utan fat för att inte bli för fuktiga.

Hur man vattnar

Långsamt, vattning tar tid om det ska bli ordentligt gjort. Regn faller långsamt och stilla men ihärdigt och bör man vattna. Med för häftig, snabb och kraftig stråle rinner vattnet på ytan och bort till lägre liggande ytor. Vattna en stund, låt det rinna ner i marken och vattna sedan mer.

Rikligt, när det verkligen behövs. En liten skvätt i tid o otid gör ingen nytta, snarare tvärtom. Vattnar man för ofta kan jorden bli blöt och kall och hämma växandet. Vattna därför rikligt men mer sällan och låt jorden torka upp mellan vattningarna

Aldrig mellan kl 9-16. Morgonvattning ge växten en chans att tillgodogöra sig vattnet längre tid innan det avdunstar. Oftare är vinden också svagare och luften svalare på morgonen. Vattning mitt på dagen under varma perioder är bortkastat då vattnet avdunstar. Vattning på kvällen ger sniglar och snäckor de bästa förhållanden. Vänta hellre tills morgonen.

Vattna i gropar och fåror. En liten fördjupning runt plantorna eller fåra längs plantlinjen samlar vattnet som sakta tränger ner. Under tiden hinner man runt till övriga plantor och därefter är det lagom att börja om från början. Punktbevattning på enskilda växter en och en eller mindre områden är arbetskrävande men mycket bättre både för växterna och vattenåtgången. Alla får det de behöver och inget vatten slösas bort.

Gör eget gödselvatten

Vallörtsvatten: Klipp blad från växten kontinuerligt och lägg i en tunna och låt stå några veckor.

Ett lock är nödvändigt (det luktar gräsligt!) Späd sedan den tjockflytande bruna vätskan med vatten och gödsla växterna.

Guldvatten: 1 del urin och 9 delar vatten.

Nässelvatten: 1 liter vatten och 1 kg nässlor. Låt stå en månad innan det är klart. Luktar rätt illa mer är verksamt. Vattna rötterna inte bladen. När man gör iordning krukorna för tomatplantorna kan man bottna varje kruka med en tuss nässlor. När de ruttnar avger de kväve nära rötterna.

Vattna med vad?

Vattenkanna i lagom storlek, väl balanserad och bra stril kan användas i de flesta sammanhang. Man väljer själv hastighet och om man vill vattna rötter eller bladverk.

Slang är arbetsbesparande och kan användas på ett sparsamt sätt, men vattningen blir mer ojämn. Använd gärna slangen för att fylla på tunnor och vattna sedan med kanna. Låt inte en spridare stå på i fullt solsken en hel dag, då avdunstar mycket vatten och försvinner ut i luften.

Droppslang kan vara ett bra sätt att sakta men utan slöseri bevattna långa rabatter eller nyplanterade häckar. Den perforerade slangen läggs ovanpå jorden till grävs ner och pyser ut sitt vatten så länge kranen är öppen.

Tunnor och andra kärl är bra för att samla upp vattnet. Rikta stuprör från hus, växthus och trädgårdsbodan ner i en av dem. Mycket vatten kan behöva föras vidare så att inte jorden närmast dränks. Fler tunnor kan seriekopplas för att samla mer vatten.

Vattentips

Överskottsvatten, använd hushållsvatten som t.ex skölvatten, sista skvätten i tekokaren eller det vatten som rinner ur kranen i väntan på kallt/varmt vatten. Sätt en vattenkanna direkt under kranen så går det inte till spillo.

Samplantera växter, spara vatten genom att välja och samplantera växter som passar på platsen som den faktiskt är. Torra områden kan då bevaras torra med värme- och torråliga växter och ge variation och en ny karaktär åt trädgården. Arbeta med täta bestånd respektive glesa bestånd för att antingen hålla kvar fukt eller för dem som skyr fukt, få bort den snabbare.

Skugga och skydda mot vind, att skugga istället för att vattna är ofta bättre, särskilt på våren när plantorna är känsliga. Stark vind torkar ut växterna fortare, skydda med andra växter eller skärmar/väv. Nysådda och småplantor behöver skuggas med ris eller väv. De förlorar mycket vatten genom jordens avdunstning och är inte alltid starka nog att klara det, Då skyddar man också mot angrepp av fåglar eller andra "hungriga" djur.

Gör en rotblöta, nyplanterade eller omplanterade perenner kan behöva en rotblöta för att komma igång och få kontakt med jorden i den nya gropan. Upprepa med ca en veckas mellanrum i några veckor.

Vattna nyplanterad häck, den är mycket vattenkrävande. För att etablera sig bra dricker den enorma mängder vatten under de första veckorna och därför är det oftast bättre att plantera häcken på hösten då vädret ofta är fuktigare. Mest vattensparande är att lägga ut en droppslang längs hela häcken.

Källa: Skansen/2013